

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/976,Spotkanie-z-cyklu-Spacerkiem-po-Warszawie-Ideologia-w-architekturze-architektura.html>
10.04.2026, 12:39

Spotkanie z cyklu „Spacerkiem po Warszawie. Ideologia w architekturze, architektura w polityce” - Warszawa, 19 grudnia 2006 r.

19 grudnia 2006 r. w siedzibie warszawskiego Oddziału IPN przy Pl. Krasińskich 2/4/6 odbyło się drugie spotkanie z cyklu „Spacerkiem po Warszawie. Ideologia w architekturze, architektura w polityce”. Tym razem omówiony został temat „Pałac Kultury i Nauki oraz inne świadectwa obecności Sowietów w Warszawie”. Konrad Rokicki – pracownik stołecznego Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej IPN, autor monografii „Kłopotliwy dar: Pałac Kultury i Nauki” – przedstawił genezę powstania PKiN, a także uwarunkowania polityczne przymusowej współpracy Polski i Związku Radzieckiego w związku z budową wieżowca. Dokonał ponadto porównania Pałacu Kultury do podobnych obiektów radzieckich, omówił technologię budowy oraz symbolikę budynku. Kolejny wykładowca – dr Piotr Majewski – kustosz Zamku Królewskiego w Warszawie, autor monografii „Jak zbudować Zamek socjalistyczny? Polityczne konteksty odbudowy Zamku Królewskiego w Warszawie w latach 1944–1956” – wyjaśniał m.in., czym był socrealizm i jak architekci rozumieli jego założenia. Podkreślił, że definicja realizmu socjalistycznego, którego „podstawowym wyróżnikiem estetycznym było podkreślenie ważności czynnika politycznego w życiu współczesnego człowieka i przekształcenie tego czynnika w akt artystyczny”, nastroczała wiele trudności nawet jego inicjatorom i jest problemem nierozstrzygniętym. Dr Majewski zwrócił uwagę na jednoznacznie negatywną ocenę realizmu socjalistycznego (m.in. przez prof. Leszka Kołakowskiego i Leopolda Tyrmanda) dodając jednocześnie, że w zbiorowej mentalności trudno jednoznacznie ocenić zmiany, jakie spowodował, „nie zakorzenił się głęboko, ale był powszechny”. Na zakończenie wykładowca krótko scharakteryzował kilka warszawskich socrealistycznych obiektów. Obok Pałacu Kultury i Nauki zwrócił uwagę na Cmentarz-Mauzoleum Żołnierzy Armii Radzieckiej przy alei Żwirki i Wigury, Pomnik Braterstwa Broni na skrzyżowaniu alei Solidarności, Pomnik Wdzięczności w parku Skaryszewskim oraz pomnik Feliksa Dzierżyńskiego na placu Bankowym.

Warsztaty, uzupełnione prezentacją multimedialną, zakończyła dyskusja uczestników.